

Tisztelt gyászoló család, tisztelt kollégák és tanítványok!

Sántha professzorunk meghalt, és nekünk maradt a feladat, hogy elbúcsúzzunk tőle. Klasszikus egyetemi ember volt a tömegoktatás korában, a nehéz, becsületos munkára épülő előrejutásé a kerülőutak és könnyű megoldások idejében. Ő nehéz ember volt, mint példaképeiről, a magyar mezőgazdaság nagy személyeiről mondta; soha nem adott könnyű munkát, és mi tiszteltük érte. A tudomány természetes arisztokráciájához tartozott, azok közé, akik nem megkövetelték, hanem munkájukkal kivívták a tiszteletet.

Azok, akik csak a Környezetgazdaságtan tárgy vizsgáin találkoztak vele, szigorúnak ismerték; nála meg kellett dolgozni minden sikerért. De szigora mögött soha nem kegyetlenség állt, hanem szakmai elkötelezettség, emberi tisztesség és a munkába vetett hit. Ő maga rettenetesen sokat dolgozott: a doktori iskola tudományos és adminisztratív ügyein, egyetemi kurzusainak anyagán, könyveinek átdolgozott, mind újabb adatokkal és érvekkel bővített kiadásain. Pontosan ismerte hallgatóit és munkájukat; a doktori iskola védeéseire került anyagokat legalább olyan jól, mint a legfelkészültebb opponensek. Ritkán láttuk pihenni. Bár az elmúlt években fáradtabbnak tűnt, úgy hiszem, nehezen viselte a kényszerű visszavonulást.

Azok, akik jobban ismertük, láttuk azt az oldalát is, amit sokan talán nem vettek észre: humorát, végtelen jóindulatát, tanítványa iránti elkötelezettségét. Megtette értünk, amit tehetett, de azt is tudta, min nem lehet változtatni. Könyve, az Agrárpolitika – vidékpolitika Morus Tamás mottójával kezdődött: *„Adj Uram erőt, hogy képes legyek megváltoztatni, ami lehetséges; belátást, hogy ne vesződjem azzal, ami megváltoztathatatlan; és bölcsességet, hogy meg tudjam különböztetni az egyiket a másiktól.”* Ebben a jelmondatban nem kevés keserűség rejlett, de fontos élet-tapasztalat is. Aki látta a magyar mezőgazdaság átalakulását, kénytelen volt türelmet is tanulni a rossz elviselésére.

Amikor elsőként lettem plágium áldozata, azt tanácsolta: *„Mindig két lépéssel a mocskok előtt kell maradni.”* Ő mindig két lépéssel a mocskok előtt volt. Nem ment bele kicsinyes belharcokba, a rossz lepergett róla. Tisztessége csak emelte a tekintélyét; és bár sok tisztességes ember van a világon, ő azok egyike volt, akikben feltétel nélkül megbízhattunk.

Egyenes, jó szándékú ember volt. Meghalt. Személye példa, tantárgya úttörő, doktori iskolája ma már modell. Nagy úrt hagyott maga után, és halála után hétfőn már azon kaptam magam, hogy az útmutatására lenne szükségem. Nem lesz könnyű. Örültünk, hogy a tanítványai lehettünk. Köszönöm.

Lux Gábor